

รายวิชาCIM1109 เศรษฐศาสตร์มหภาค

เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-12

เรื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

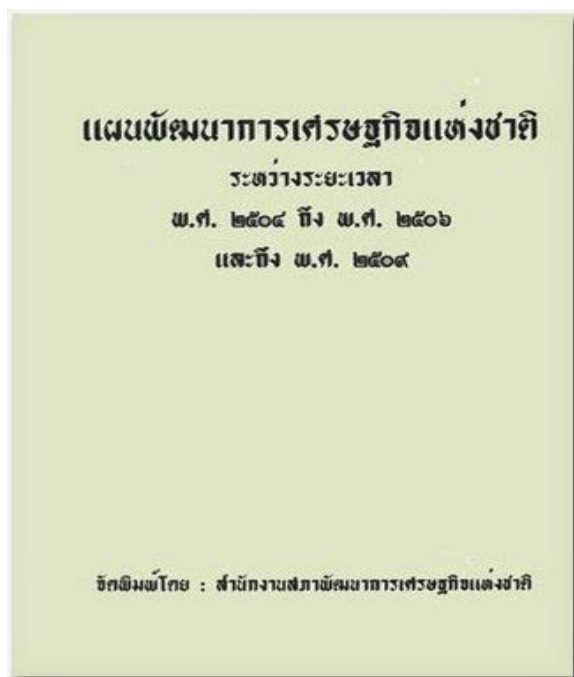
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 มีช่วงเวลาของแผน 6 ปี โดยแยกออกเป็นช่วง 3 ปีแรก (2504-2506) และช่วง 3 ปีหลัง (2507-2509) รัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ในช่วงของแผนฉบับนี้คือรัฐบาลชุดที่ 30 ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลชุดที่ 31 ภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร โดยแผนได้เริ่มใช้ในสมัยรัฐบาลชุดที่ 30 และได้ใช้ต่อมาจนถึงช่วงแรกของรัฐบาลชุดที่ 31 ซึ่งตามแผนพัฒนาฉบับนี้ รัฐบาลจะถือเอาการเจริญเติบโต และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศและให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศเพื่อให้สามารถรองรับกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจการค้า โดยรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของสหกรณ์ในการเป็นเครื่องมือของรัฐ ในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แก่การยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มึระดับสูงขึ้นกว่าเดิมด้วยการระดมและใช้ทรัพยากรเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเพื่อขยายการ

ผลิตและเพิ่มพูนรายได้ประชาชาติให้รวดเร็วยิ่งขึ้นหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณสิ่งของและให้บริการแก่ประชาชนแต่ละคนให้สูงมากขึ้น

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1

การพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศไทยจำเป็นต้องถือการพัฒนาการเกษตรเป็นหลักทั้งนี้เพราะการเกษตรเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจของชาติ ประชากรประมาณร้อยละ 80 ยึดถืออาชีพทางเกษตรกรรม โดยสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่มีบทบาทในการพัฒนาอย่างยิ่งก็คือ สถาบันสหกรณ์ การสหกรณ์ที่จัดในประเทศไทยนั้น มีลักษณะแตกต่างกับการสหกรณ์ในประเทศที่พัฒนาแล้ว กล่าวคือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว การริเริ่ม การจัดตั้ง ตลอดจนการหาเงินมาลงทุน มาจากประชาชนแทบทั้งสิ้น ส่วนรัฐบาลเป็นผู้รับภาระในการตรากฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้ สหกรณ์ปฏิบัติให้ถูกต้องและคอยระมัดระวังมิให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ ทุนที่ใช้ในการจัดตั้งสหกรณ์ สหกรณ์เป็นผู้จัดหาเอง โดยติดต่อกับธนาคารในท้องถิ่น หรือธนาคารกลางที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ ในประเทศที่พลเมืองได้รับการศึกษาเบื้องต้นสูงพอ และเข้าใจวิธีการสหกรณ์ ประกอบทั้งมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ย่อมดำเนินไปได้ไกล และกระจายออกไปตามท้องถิ่นต่างๆ เป็นการช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพให้เป็นปึกแผ่นโดยรวดเร็ว สหกรณ์เหล่านั้นจึงตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคง ส่วนการสหกรณ์ในประเทศไทยนั้น การริเริ่มมาจากรัฐบาลซึ่งต้องจัดทำให้ทุกสิ่งทุกอย่าง จนกว่าจะเกิดเป็นรูปสหกรณ์ขึ้น และมีเจ้าพนักงานคอยควบคุมช่วยเหลือสหกรณ์ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ และระเบียบข้อบังคับการหาทุนมาให้สหกรณ์ใช้จ่ายตกเป็นภาระของ รัฐบาล ค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแล รัฐบาลเป็นผู้ออกทั้งสิ้น เงินทุนที่สหกรณ์ทุกรูปใช้ย่อมมีจำนวนประมาณ 320 ล้านบาท ตามโครงการ 3-6 ปี จะใช้ทุนเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อย แต่จะต้องเฝ้าดูผลของงานที่จะกระทำในระยะ 2 ปีแรกไปก่อนว่า จะรุดหน้าไปได้แค่ไหน และผลที่ได้นั้นจะมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ และจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเพียงใด

นโยบายการพัฒนาด้านการสหกรณ์ (ในระยะแรก ปี 2504-2506)

(1) ดำเนินการปรับปรุงและจัดตั้งสหกรณ์บางประเภท โดยยึดหลักว่าสมาชิกของ สหกรณ์มีความเข้าใจหลักการสหกรณ์ และสามารถดำเนินงานตามหลักการของสหกรณ์ได้ในเวลาพอสมควร และกิจการของสหกรณ์จะประสบความสำเร็จในระยะเวลาอันสมควร

(2) ส่งเสริมให้สหกรณ์สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระยะเวลาพอสมควร การดำเนินงานในด้านการส่งเสริมของรัฐบาล จะหนักไปในด้านวิชาการและอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินงานของสหกรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนสมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้จัดหาทุนเพื่อการดำเนินงานของสหกรณ์ หากรัฐบาลจำต้องช่วยเหลือในการให้กู้ยืมเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สหกรณ์จะต้องสามารถส่งคืนได้ภายในกำหนดพอสมควร

(3) การดำเนินงานส่งเสริมสหกรณ์ จะต้องประสานกับการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการด้านการเกษตร

(4) ทำการทดลองจัดตั้งสหกรณ์รูปใหม่ๆ ในขอบเขตจำกัด เมื่อได้พิจารณาแล้วว่า กิจกรรมนั้นๆ อาจก่อตั้งขึ้นได้ในประเทศไทย แต่จะไม่มี การขยายสหกรณ์จนกว่าประชาชนจะเข้าใจ วิธีการ และสามารถดำเนินงานได้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สอง (พ.ศ. 2510 – 2514) ในยุคของ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ยังคงเน้นการขยายอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ก็ได้มีการให้ความสำคัญกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ หลายประการ ซึ่งแผนพัฒนาฉบับแรกได้ระบุไว้ไม่แน่ชัดหรือมิได้กล่าวถึง ได้แก่ความพยายามของรัฐที่จะกระจายการพัฒนาให้บังเกิดผลไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตทุรกันดารและห่างไกลและในเขตซึ่งยังหย่อนความเจริญอยู่ วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐสรุปเฉพาะที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

- (1) ระดมทรัพยากรกำลังคน ทรัพยากรธรรมชาติ และทุนมาใช้ให้เกิดคุณประโยชน์สูงสุดในด้านเศรษฐกิจตามหลักวิชาการและวิทยาการแผนใหม่ เพื่อขยายพลังการผลิตของประเทศอันจะเป็นการเพิ่มพูนรายได้ประชาชาติ เนื่องจากคุณประโยชน์ของการพัฒนาเป็นของส่วนรวมจึงพึงที่ควรจะตกถึงมือประชาชนโดยทั่วถึง
- (2) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรมของสังคม เพื่อเสริมเสถียรภาพของระบบสังคม เขตชุมชนที่สำคัญของชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามกับสงเคราะห์ราษฎรซึ่งอยู่ในเขตทุรกันดารห่างไกลและที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เต็มที่

(3) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินการคลัง เพื่อให้การพัฒนาประเทศได้ลุล่วงไปด้วยดีและเพื่อเป็นหลักประกันอนาคตของชาติ

(4) สนับสนุนการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยถือหลักว่าความมั่นคงของชาติย่อมอาศัยพลังทางเศรษฐกิจและความสามัคคีเป็นอันเดียวของระบบสังคม

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 การสหกรณ์ก็ยังมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยสหกรณ์ยังคงเป็นสถาบันของเกษตรกรที่สำคัญ ซึ่งมีอยู่หลายรูปด้วยกันและมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในปี 2509 ประเทศไทยมีสหกรณ์แบบต่างๆ อาทิเช่น สหกรณ์ธนกิจ สหกรณ์สินเชื่อ ผลิตภัณฑ์ สหกรณ์พาณิชย์ สหกรณ์บำรุงที่ดินและสหกรณ์นิคม อยู่รวม 10,504 สมาคม สมาชิกรวมทั้งสิ้น 264,600 ครอบครัว และยังมีกลุ่มเกษตรกรในรูปต่างๆ คือกลุ่มชาวนา 1,647 กลุ่ม กลุ่มกสิกร 357 กลุ่ม และสมาคมชลประทานราษฎร์ 64 สมาคม รวมจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 86,660 ครอบครัว

ลำดับ	ประเภทสหกรณ์	จำนวน สมาคม (แห่ง)	จำนวน สมาชิก (ครอบครัว)	ที่ดิน ถือครอง (ไร่)	หมายเหตุ
1	สหกรณ์บำรุงที่ดิน	127	20,610	489,548	สถิติเมื่อวันที่ 28 ก.พ. 2509
2	สหกรณ์หาทุนและบำรุง ที่ดิน	4	876	24,434	”
3	สหกรณ์นิคมกิจกรรม	260	5,292	155,246	”
4	สหกรณ์นิคมเกลือ	17	231	1,868	”
5	สหกรณ์นิคมการประมง	6	48	77,470	”
6	สหกรณ์เช่าซื้อที่ดิน	53	872	40,844	”
7	สหกรณ์ผู้เช่าซื้อที่ดิน	20	336	13,578	”
8	สหกรณ์หาทุน	9,886	168,758	6,402,349	สถิติเมื่อวันที่ 27 ส.ค. 2509
9	สหกรณ์สินเชื่อเพื่อผลิต กรรม	10	3,203	156,180	”
10	สหกรณ์ขายพืชผล ผลิตผลและอุตสาหกรรม	33	10,675		”
11	สหกรณ์ขายข้าว	88	53,663		”
	รวม	10,504	264,600	7,291,518	

นอกจากนี้ ยังมีสมาคมยุวเกษตรกร ซึ่งเป็นสถาบันที่ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักกิจกรรมต่างๆทางการเกษตร สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเยาวชนบุตรหลานของเกษตรกร โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมทางวิชาการและปลูกฝังให้เยาวชนมี ใจรักเกษตรกรรมและเข้าใจวิธีการเกษตรแผนใหม่ ในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร แต่ก่อนมีธนาคารเพื่อการสหกรณ์ เป็นแหล่งกลางที่ให้เงินกู้แก่สมาคมสหกรณ์ต่างๆ สำหรับให้สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมอีกต่อหนึ่ง แต่เนื่องจากมีเงินทุนต่ำ และการควบคุมเงินกู้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทำให้สินเชื่อการเกษตรในส่วนที่เป็นบริการของรัฐยังอยู่ในขอบเขตจำกัด ไม่สามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้โดยทั่วถึง เกษตรกรส่วนใหญ่คงต้องพึ่งสินเชื่อจากเอกชน โดยเสียดอกเบี้ยสูงมาก ซึ่งเป็นภาระอันหนักยิ่ง ในปี 2509 รัฐจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อขยายบริการ สินเชื่อการเกษตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ในด้านการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร เกษตรกรยังอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบโดยต้องพึ่งคนกลางหลายระดับ ราคาผลิตผลที่เกษตรกรได้รับโดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะได้ สาเหตุสำคัญในเรื่องนี้ได้แก่ภาระผูกพันทางหนี้สิน ซึ่ง เกษตรกรมีต่อพ่อค้าคนกลางประการหนึ่งและระบบการตลาดซึ่งยังไม่อำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรอย่าง

พอเพียงอีกประการหนึ่ง การสหกรณ์ได้เข้ามามีส่วนมากขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยขบวนการสหกรณ์ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์หาทุนซึ่งเป็นสหกรณ์ที่จัดหาทุนให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกสามารถมีเงินทุนเพื่อใช้ในการต่างๆ สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทุนใช้ในการผลิต สามารถมีเงินทุนเพื่อใช้ในการลงทุนซื้อหาปัจจัยการผลิตต่างๆ หรือเพื่อขยายการผลิตที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2509 รัฐจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อขยายบริการสินเชื่อการเกษตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการช่วยให้เกิดการลงทุนซึ่งจะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนาจากการที่เกษตรกรที่เปรียบเสมือนรากฐานสำคัญของประเทศ สามารถมีเงินลงทุน ซึ่งก็จะทำให้เกิดการพัฒนาอื่นๆ ขึ้นไปอีก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 นี้ ได้เริ่มขึ้นในระยะเวลาที่การเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่ค่อยอำนวยเป็นครั้งแรกในระยะสิบปี อีกทั้งฐานะด้านสังคม และการเมืองของประเทศก็อยู่ในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหลายประการ อุปสรรคดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ แนวความคิดเห็นด้านสังคมและสภาวะการทางการเมืองของโลกที่สำคัญและที่กระทบกระเทือนแก่ประเทศไทยโดยตรงได้แก่ ความต้องการผลิตผลซึ่งเป็นสินค้าออกประเภทหลักของประเทศไทย เช่น ข้าวและยางมีแนวโน้มจะลดลง กับทั้งราคาของผลิตผลเหล่านี้ในตลาดโลกตกต่ำลงไป ส่วนในด้านสังคมนั้นความคิดเห็นและทัศนคติของเยาวชนและปัญญาชนก็เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นมาแต่เดิมมาก ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างระหว่างชนต่างวัยขึ้น ส่วนในด้านการเมืองระหว่างประเทศนั้น ก็มีวิกฤตเป็นระยะๆ โดยเฉพาะในประเทศใกล้เคียง ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ แนวทางพัฒนาส่วนรวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ จึงได้เน้นหนักในด้านนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ควบคู่ไปกับการเร่งรัดพัฒนาสาขาที่มีลำดับความสำคัญสูง และการปูพื้นฐานเพื่อการพัฒนาในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไว้รวม 8 ประการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. สนับสนุนการรักษาความมั่นคง
2. แก้ปัญหาเศรษฐกิจรัดตัวและเพิ่มรายได้ประชาชาติให้สอดคล้องกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจ โดยที่ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ประเทศไทยจะเผชิญปัญหาเศรษฐกิจหลายประการ วัตถุประสงค์หลักจึงเป็นการแก้ปัญหาปัจจุบันให้ลุล่วงไปโดยเร็ว
3. แก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน เพื่อป้องกันไม่ให้ทุนสำรองต้องลดต่ำลงมากเกินควร
4. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
5. ยกระดับรายได้และระดับการครองชีพของประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น กระจายผลของการพัฒนาให้ถึงมือประชาชนโดยทั่วถึง
6. ขยายบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงประชาชนส่วนรวม
7. การลดอัตราเพิ่มของประชากร รัฐจะให้ความช่วยเหลือในด้านการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสที่จะได้รับบริการความช่วยเหลือในการวางแผนขนาดครอบครัวให้สอดคล้องกับความสามารถหารายได้ของตนได้ตามความสมัครใจ
8. ยกระดับการมีงานทำ ป้องกันปัญหาการว่างงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสำคัญทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง โดยพยายามให้คนมีงานทำเป็นจำนวนมาก

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3

ในแผนฯ นี้ ได้มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์แบบอเนกประสงค์ โดยมีขนาดใหญ่ขึ้นแต่ไม่ใหญ่เกินกว่าที่จะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งด้านการผลิตและการจำหน่ายให้แก่สมาชิกได้ดียิ่งขึ้น โดยมีมาตรการต่างๆ และโครงการสหกรณ์ที่สำคัญดังนี้

- 1) เร่งรัดการขยายงาน จัดระบบชลประทานในเขตแผนประสานงานของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ 17 โครงการ ในพื้นที่ชลประทาน 5.07 ล้านไร่ และเตรียมขยายงานให้เป็นสหกรณ์อเนกประสงค์
- 2) เร่งรัดสนับสนุนควบสหกรณ์ให้เป็นสหกรณ์ธนากิจการเกษตรขนาดใหญ่ ซึ่งจะสามารถให้ประโยชน์และบริการแก่สมาชิกในด้านการเกษตรและการตลาด ขยายงานสหกรณ์ขายข้าวและโรงสีสหกรณ์ ฉางและไซโลเพื่อการสหกรณ์ ให้มั่นคงและกว้างขวางเพื่อประโยชน์ในการพยุงราคาข้าวเปลือก
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการให้สินเชื่อการเกษตรแก่สมาคมสหกรณ์ ทั้งในด้านการผลิตและการจำหน่าย
- 4) ส่งเสริมให้สหกรณ์นิคม และสหกรณ์การเช่าและการเช่าซื้อที่ดิน ขยายงานให้กว้างขวางขึ้นรวมทั้งขยายงานเกี่ยวกับการตั้งกองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้เกษตรกร
- 5) ส่งเสริมให้สันนิบาตสหกรณ์ ขยายบริการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สมาคมสหกรณ์ทุกระดับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โครงการสหกรณ์ที่สำคัญ

1. สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ มีโครงการเฉพาะโครงการต่อเนื่อง 1 โครงการ คือ โครงการสหกรณ์อเนกประสงค์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นโครงการตัวอย่างที่สมบูรณ์โดยเกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการแบบวิสาหกิจ ให้บริการแก่เกษตรกรอย่างกว้างขวางได้เองอย่างครบวงจรธุรกิจ ตั้งแต่การผลิตจนถึงการขายในท้องที่ โดยการร่วมมือแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจีน ไต้หวัน ดำเนินการในด้านธุรการ ด้านเครดิต ด้านการซื้อ ด้านการขาย การชลประทาน และด้านส่งเสริมการเกษตร โดยเฉพาะด้านการชลประทานมีงานจัดรูปที่ดิน โดยร่วมมือกับกรมชลประทาน ทำการปรับระดับที่ดิน ตัดถนน คูส่งน้ำและคูระบายน้ำผ่านที่ดินทุกแปลง โครงการนี้เสร็จสิ้นในปี 2519 โดยสมาคมสหกรณ์จะสามารถดำเนินการต่างๆ ด้วยตัวเอง ในแผนที่ 3 จะมีโครงการเร่งรัดการจัดตั้งสหกรณ์อเนกประสงค์ตัวอย่างในภาคต่างๆ

2. กรมสหกรณ์ที่ดิน

สหกรณ์บริการได้แก่โครงการจัดตั้งและส่งเสริมบริการภาคกลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ เหนือ ใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขยายงานบำรุงที่ดินทั้ง 5 ภาค

สหกรณ์นิคม มีโครงการที่สำคัญคือ โครงการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์นิคม ภาคเหนือ กลาง และใต้ เพื่อดำเนินการขยายพื้นที่จัดสหกรณ์นิคมเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 600,000 ไร่ กิจกรรมส่วนใหญ่ของสหกรณ์นิคมจะเป็นในรูปการจัดบริการสาธารณะในเขตนิคมได้แก่ ถนน ระบบส่งน้ำและการบุกเบิกก่อสร้างที่ดินให้สมาชิก การให้เงินกู้ และการส่งเสริมการผลิตของสมาชิก

สหกรณ์การเช่าและการเช่าซื้อที่ดิน มีโครงการที่สำคัญ คือ โครงการสหกรณ์การเช่าและเช่าซื้อที่ดินในภาคเหนือ กลาง และใต้ เพื่อปรับปรุงสหกรณ์ประเภทนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีโครงการส่งเสริมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมเพื่อก่อสร้างโรงงานแปรรูปน้ำนมดิบ และจัดเจ้าหน้าที่ไปช่วยเหลือปรับปรุงการจัดฟาร์ม ตลอดจนช่วยเหลือการบริหารงานของสมาคมสหกรณ์

3. กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ

สหกรณ์ธนกิจ มีโครงการต่อเนื่องที่สำคัญ คือ โครงการจัดสหกรณ์ธนกิจการเกษตร เพื่อ จัดตั้ง ควบคุม ช่วยเหลือ แนะนำสหกรณ์การเกษตรและชุมนุม สหกรณ์จำกัด ให้มีธุรกิจขนาดใหญ่โดยให้กู้เงินเป็นทุนเพิ่มจาก ธกส. ทุกปี เพื่อให้สามารถขยาย

การรับเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น

สหกรณ์พาณิชย์ มีโครงการต่อเนื่องที่สำคัญ คือ โครงการสหกรณ์ขายข้าว และสหกรณ์โรงสี เพื่อปรับปรุงสหกรณ์ขายข้าวที่มีอยู่เดิม โครงการสหกรณ์ขายพืชผลและอุตสาหกรรม เพื่อปรับปรุงสหกรณ์ขายพืชผลที่มีอยู่ให้ดำเนินธุรกิจโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศในช่วงที่ผ่านมา เป็นมูลเหตุ และเป็นพลังผลักดันให้รัฐบาลต้องวางแผนพัฒนาประเทศใน “แนวใหม่” โดยยึดถือความมั่นคงปลอดภัยของชาติ เป็นพื้นฐานหลักเบื้องต้นของการพัฒนา โดยเน้นการปฏิรูปนโยบายหลายด้านที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง ขั้นพื้นฐานในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเร่งฟื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ได้ทำการประเมินและชี้ให้เห็นปัญหาและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่ออนาคตความมั่นคงของประเทศ

สาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ซึ่งเป็นแผนจัดกรอบ “นโยบายแห่งชาติ” มีประเด็นสำคัญที่แตกต่างไปจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนๆ คือ เป็นแผนพัฒนาฯ ที่มุ่งสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ภายใต้พื้นฐานของความมั่นคง แห่งชาติโดยเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลทางเศรษฐกิจให้ลดลง และมุ่งที่จะเสริมสร้างสวัสดิภาพ ทางสังคมแก่คนส่วนใหญ่ในชาติมากกว่าเป็นแผนพัฒนาฯ ที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นหลักอย่างที่เคย จัดทำมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 – 3

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหลักของชาติไว้รวม 5 ประการ ซึ่งเกี่ยวโยงและสอดคล้องกันไป ดังสาระสำคัญต่อไปนี้

- 1) เพื่อเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยเร่งเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจหลังจาก ที่ได้ซบเซาลงในช่วงหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ให้สามารถขยายกำลังผลิต การลงทุนและเสริมสร้างการมีงานทำในช่วงปี 2520 และ 2521
- 2) เพื่อลดช่องว่างในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชาชนให้ลดน้อยลง โดยเร่งให้มีการกระจายรายได้ และยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวชนบทให้ดีขึ้น ครอบคลุมทั้งความยากจนและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มั่นคง มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ตลอดทั้งการ เร่งกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและการขยายบริการสังคมให้ไปถึงมือประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3) เพื่อลดอัตราเพิ่มและปรับปรุงคุณภาพของประชากรตลอดทั้งการเพิ่มการจ้างงานในประเทศ โดยมุ่งลดอัตราเพิ่มของประชากรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและได้คุณภาพกับทรัพยากรและอัตราการพัฒนาของประเทศ ขณะเดียวกันก็มุ่งปรับปรุงคุณภาพของประชากรให้สูงขึ้นและให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของประเทศในระยะยาว
- 4) เพื่อเร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรหลักตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมของชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาบูรณะและบริการจัดสรรที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ และแหล่งแร่ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด และป้องกันมิให้เกิดความเสื่อมโทรมจนเป็นอันตรายต่อสภาวะสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาประเทศในอนาคต
- 5) เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการป้องกันประเทศและแก้ปัญหาในบางพื้นที่เพื่อความมั่นคง โดยมุ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการป้องกันประเทศ พร้อมทั้งกำหนดแผนการและมาตรการที่จะระดมขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศให้พร้อมที่จะสนับสนุนความมั่นคงของชาติ และในขณะเดียวกันก็จะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในบางพื้นที่เป็นกรณีพิเศษเพื่อความมั่นคง

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4

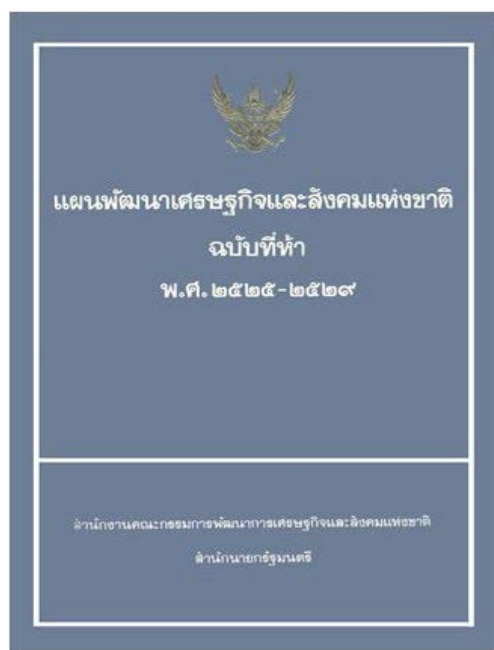
ในแผนนี้ ได้พูดถึงการรวมกลุ่มเกษตรกรว่าเป็นสิ่งสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องพิจารณาดำเนินการ ซึ่งได้แก่ การยกระดับความสามารถในการบริหารของสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์มีบทบาทในด้านการค้าและเพื่อลดบทบาทความสำคัญของคนกลางทั่วไป เพื่อการนี้แนวทางสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุนให้ระบบสหกรณ์มีความยืดหยุ่นในการคัดเลือกและให้สิ่งตอบแทนผู้จัดการสหกรณ์ โดยจะต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินแก่สหกรณ์ในด้านนี้ เป็นอันดับแรก นอกจากนั้นในด้านรูปแบบของการรวมตัวของเกษตรกร ซึ่งมีอยู่ 3 แบบในปัจจุบัน คือ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ สหกรณ์ นั้นจะต้องกำหนดแนวทางเพื่อให้การรวมกลุ่มประเภทต่างๆ ได้พัฒนาขึ้นเป็น

ระบบสหกรณ์ในที่สุด ทั้งนี้ การปรับปรุงสหกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งจะช่วยเร่งอัตราการขยายตัวของระบบสหกรณ์ให้เร็วขึ้น โดยมีแนวทางในการปรับปรุงที่สำคัญๆ ดังนี้คือ

- 1) ทำการปรับปรุงโครงสร้างของสหกรณ์ทุกระดับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ในขั้นแรกจะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ปี พ.ศ. 2511 ให้ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานสหกรณ์อย่างแท้จริง และจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปแนะนำการบริหารงานอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง ในขณะเดียวกันก็เร่งรัดให้การศึกษาอบรมแก่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในระดับต่างๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์สามารถบริหารงานด้วยตนเองได้
- 2) วางแนวทางขยายสินเชื่อทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ผ่านสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรให้มากและกว้างขวางขึ้น เพื่อเป็นสิ่งจูงใจเกษตรกรให้มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น นอกจากนี้ก็ต้องขยายบริการของรัฐด้านต่างๆ เข้าไปสู่กลุ่มดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนุนให้การรวมกลุ่มแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีการก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีผลโดยตรงกับผู้ได้รับความเดือดร้อนทั้ง 3 แบบที่ได้เข้าไปเมื่อเข้าไปเป็นสมาชิกของสหกรณ์ก็จะได้รับสิทธิต่างๆ มากมายและก็เกิดความเป็นธรรม รวมถึงในเรื่องของการมีอำนาจต่อรองมากขึ้นเนื่องจากเกิดการรวมตัวกันนั่นเอง ในเรื่องของระยะเวลาที่ที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นว่าได้มีการย่นระยะเวลาขึ้นตอนต่างๆ ของบรรดาเกษตรกร และผู้ที่ได้เข้าเป็นสมาชิกก็ได้ความรู้หรือทักษะมากขึ้นเนื่องจากทางราชการได้ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่สมาชิกของสหกรณ์

นอกจากนี้ในแผนนี้ยังได้มีการส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร และขยายงานให้ดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ ในด้านการส่งเสริมการผลิต เน้นหนักในการรวมกลุ่มเพื่อปรับปรุงพื้นที่ บำรุงที่ดิน โดยจัดระบบส่งน้ำ ระบบระบายน้ำในไร่นาให้ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ และให้รวมถึงระบบการจำหน่ายสำหรับในด้านการดำเนินการไปจนถึงขั้นส่งออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศ โครงการรวบรวมข้าวเปลือก และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ได้แก่ ข้าวโพด ยางพารา ปอ มันสำปะหลัง อ้อย มะพร้าว ยาสูบ ชา มินต์ ปาล์มน้ำมัน รวมทั้งการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และโคนม ส่งเสริมสหกรณ์การประมง สหกรณ์บริการ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์ออมทรัพย์ในชนบท และในเมือง เพื่อให้สหกรณ์ทุกรูปขยายงานอย่างกว้างขวาง และทำธุรกิจสอดคล้องประสานงานโดยใกล้ชิด รวมทั้งงานให้การศึกษาอบรมงานการเผยแพร่และงานวิจัยทางสหกรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสหกรณ์ อันจะเป็นผลดีแก่สมาชิกทุกคนรอบคร้ว และทำให้การทำงานประสานกันกับกลุ่มเกษตรกรด้วย เพื่อสนองนโยบายและวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แนวความคิดของการจัดทำแผนพัฒนาชนบทในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 นี้เป็นแนวที่แตกต่างไปจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ แบบเดิม คือไม่ได้มองผลผลิตและรายได้ของประเทศเป็นหลัก หากแต่มุ่งที่จะให้ความสำคัญแก่ตัวตน คือ ประชาชนยากจนในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดโดยรัฐจะจัดสรรทรัพยากรไปให้อย่างทั่วถึง อีกทั้งจะให้ความเอาใจใส่กับสาเหตุของปัญหาความยากจนเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการมุ่งแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ และขณะเดียวกันก็จะยึดถือหลักเพื่อให้ประชาชนชนบทสามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้อย่างแท้จริงในที่สุด

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5

เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการไปสู่การแก้ไขสาเหตุของปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมดังที่กล่าวมาแล้ว จำเป็นจะต้องกำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนาประเทศ “แนวใหม่” โดยการปรับระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรับกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ในขณะเดียวกันก็จะได้ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมให้มีการกระจายผลการพัฒนาให้ถึงมือชาวชนบทที่ยากจนให้ทั่วถึง และทำการประสานงานพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการบริหารความมั่นคงของประเทศ กล่าวคือ แนวการพัฒนาประเทศใหม่นี้จะมุ่ง

“ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่จะก่อให้เกิดความปรองดองในชาติ” เป็นหลัก โดยกำหนดจุดประสงค์การพัฒนาประเทศ 6 ประการ ดังนี้คือ

1. พื้นฟูฐานะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยมีจุดประสงค์ที่จะฟื้นฟูฐานะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศให้มีการขาดดุลการค้าต่างประเทศเฉลี่ยไม่เกิน 78,400 ล้านบาทต่อปี และการขาดดุลงบประมาณไม่เกิน 22,000 ล้านบาทโดยเฉลี่ยต่อปีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5
2. ปรับโครงสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจของโลกตามแนวทางการในการพึ่งตนเองได้มากขึ้นพร้อมๆ กับการเพิ่มรายได้และมีงานทำแก่ประชากรส่วนใหญ่ในชนบท และกระจายความเจริญออกไปสู่ส่วนภูมิภาค
3. การพัฒนาโครงสร้างและกระจายบริการทางสังคม เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีต่อภาวะสังคมโดยรวม จำเป็นจะต้องพัฒนาโครงสร้างสังคมให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้กำหนดจุดประสงค์การพัฒนาโครงสร้างและกระจายบริการสังคม โดยเน้นการลดอัตราเพิ่มของประชากรควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพประชากรและการพัฒนาจิตใจ ทั้งการเสริมสร้างสังคมให้มีระเบียบ วินัย วัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรมอันดีงาม ตลอดจนการจัดบริการสังคมต่างๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข และความยุติธรรม ให้สามารถสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนและกระจายไปสู่ชนบท เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการให้สวัสดิการสงเคราะห์ให้มาก
4. แก้ปัญหาความยากจนในชนบทแล้วหลัง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กำหนดจุดประสงค์การพัฒนาชนบทเป็นเป้าหมายหลักสำคัญประการหนึ่ง เพื่อมุ่งพัฒนาชนบทในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่แล้วมาให้สามารถช่วยตัวเองได้ในอนาคต โดยจะมุ่งพัฒนาชาวชนบทที่ยากจนให้ขึ้นสู่ระดับพอมีพอกิน และสามารถก้าวไปสู่ขั้นการอยู่ดีกินดีขึ้นในระยะยาวต่อไป
5. ประสานการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันให้มากที่สุด
6. ปฏิรูประบบบริหารงานพัฒนาของรัฐ เพื่อให้มีการแปลงแผนด้านต่างๆ ไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างแท้จริง จำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูประบบ

บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาชนบท

เพื่อให้การพัฒนาชนบทยากจนได้เป็นไปตามหลักการ เป้าหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ว่าด้วยการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย จึงได้กำหนดแผนหลักขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ ประชาชนยากจน จำนวน 7.5 ล้านคน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ สามารถหลุดพ้นจากปัญหาสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับความ

ยากจน เช่น ความขาดแคลน ความหิวโหย โรคภัยไข้เจ็บ และการขาดแคลนความรู้ สหกรณ์ได้มีบทบาทในการพัฒนาชนบทตามแนวทางของแผนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชากรชนบทโดยการยกระดับให้ขึ้นมาสู่ความพออยู่พอกินดังนี้ คือ

1. แผนงานสร้างงานในชนบท

แผนงานสร้างงานในชนบทเป็นแผนงานเฉพาะ ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปีก่อนๆ ได้แก่ โครงสร้างงานในชนบท ซึ่งยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการต่อไปในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะในเขตชนบทยากจนให้มีงานทำในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว อีกทั้งเพื่อพัฒนาองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็ง และสามารถพึ่งตัวเองได้ในระยะยาว อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องพึงตระหนักก็คือ แผนงานสร้างงานในชนบทนั้นจะต้องลดบทบาทตัวเองได้ในระยะยาว เมื่อการพัฒนาชนบทตามแนวทางใหม่ ซึ่งมุ่งแก้ปัญหาให้ตรงจุดและดำเนินการได้ผลมากขึ้นในอนาคต และบทบาทของสหกรณ์ในส่วนนี้สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาให้เกษตรกรที่ประสบปัญหาทั้งในเรื่องการเงิน การผลิตและการตลาด โดยสหกรณ์จะให้สินเชื่อทางการเกษตรแก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนในการทำเกษตร และจะช่วยในส่วนการรวมซื้อปัจจัยการผลิตและการรวมขายผลผลิตของสมาชิก ที่สำคัญคือดำเนินงานทางด้านการตลาดแทนสมาชิก มีการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อตัดปัญหาพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นการพัฒนาองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็ง โดยนำการสหกรณ์มาช่วยในการให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นสมาชิกมาแก้ปัญหาาร่วมกันและให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาวบริหารงานพัฒนาของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาค

2. แผนงานกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน

แผนงานนี้จะมุ่งแก้ปัญหาที่ชาวชนบทยากจนเผชิญอยู่ในระดับหมู่บ้าน เช่น ความอดอยากขาดแคลน โดยเฉพาะอาหารหลัก เช่น ปลา ซึ่งนับวันจะมีจำนวนลดน้อยลง และเปิดไก่ ซึ่งมีอัตราการตายจากโรคระบาดอย่างวิตก นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านขาดแคลนเครื่องมือในการทำเกษตรกรรม เช่น โค กระบือเป็นเหตุให้ต้องเสียค่าเช่าในอัตราสูง ขาดแคลนแหล่งน้ำทั้งเพื่อการผลิตและการบริโภค แม้จะมีอยู่บ้างก็อยู่ในสภาพทรุดโทรม จำเป็นต้องบูรณะแก้ไข ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ ความอ่อนแอในการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ในหมู่บ้าน จำเป็นจะต้องเน้นการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งขึ้น โดยอาศัยการผลิตต่างๆ เป็นซึ่งจูงใจ และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายข้างต้นนี้ แนวทางการพัฒนากิจกรรมในแผนงานนี้ประกอบด้วย

เร่งรัดให้เกิดอุตสาหกรรมการเกษตรแปรรูป ทั้งนี้เพื่อเป็นตลาดรองรับผลผลิตที่จะผลิตได้ของเกษตรกรในเขตพื้นที่ และยังส่งเสริมผลผลิตมีมูลค่าที่สูงขึ้นด้วย แต่ลำพังแค่สมาชิกแต่ละรายทำการแปรรูปเองก็จะมีต้นทุนสูง ดังนั้นสหกรณ์จะเข้ามามีบทบาททำให้ต้นทุนในการแปรรูปลดลง

สหกรณ์จะช่วยในการแก้ปัญหาในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์แก่สมาชิก และปัญหาอื่นๆในชุมชนตามแนวทางของ

สหกรณ์จะเป็นการทำให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการแก้ปัญหาาร่วมกันโดยมีสหกรณ์เป็นศูนย์กลาง

3.แผนงานจัดบริการขั้นพื้นฐาน

แผนงานนี้มุ่งที่จะจัดบริการสาธารณะที่จำเป็นประเภทที่เป็นปัญหาที่ชาวชนบทยากจนส่วนใหญ่ประสบอยู่ จัดปัญหาความขัดแย้ง การถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือมิได้รับความเป็นธรรมทางด้านกฎหมายในกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและราษฎร มุ่งเน้นความสำคัญต่อการให้ความรู้เสริมประสบการณ์ในลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละแห่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นสื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาตามนโยบายพัฒนาชนบทแนวใหม่อย่างอย่างแท้จริงต่อไป

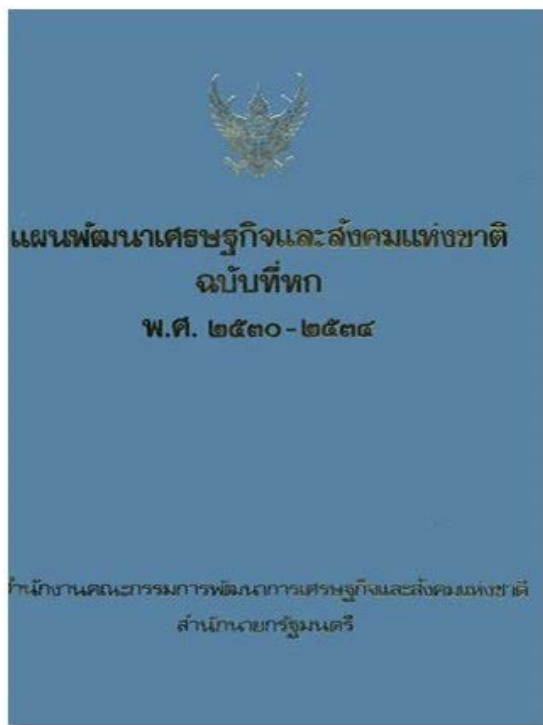
สำหรับการดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้ แนวทางการพัฒนากิจกรรมในแผนงานดังกล่าว ได้แก่ การดำเนินการเผยแพร่ความรู้และกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยให้มีการฝึกอบรมพัฒนาผ่านทางสหกรณ์ไปถึงสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดปัญหาที่เกิดจากความไม่รู้ของคนในชนบท

4.แผนงานการผลิต

แผนงานนี้มุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตโดยมีหลักการเพื่อการแก้ปัญหาที่ชาวชนบทในเขตชนบทยากจนเผชิญอยู่จริง โดยใช้เทคนิคที่มีต้นทุนต่ำ ชาวชนบทปฏิบัติได้เองและสามารถแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวาง และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้แนวทางการพัฒนาสำหรับกิจกรรมทางสหกรณ์ที่กำหนดไว้ในแผนงานนี้ มีดังนี้

นำผลงานการวิจัยหาพันธุ์ข้าว พันธุ์ใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตในสถานีทดลองข้าว 10 แห่ง มาใช้และปรับปรุงวิธีการผลิตข้าวโดยมีการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสหกรณ์มีหน้าที่ที่จะเผยแพร่ให้กับสมาชิกและชนบทได้รับรู้ถึงเทคโนโลยี

ทำการสาธิตและอบรมให้สมาชิกและเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำปุ๋ยหมักและพืชสด เพื่อให้สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

การพัฒนาประเทศต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้แก่ ความผันผวนในภาวะเศรษฐกิจโลก นับตั้งแต่การเกิดความชบเซาอย่างหนักอันเนื่องมาจากวิกฤติการณ์น้ำมัน ตลอดจนการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอันเนื่องจากการชบเซาทางเศรษฐกิจในประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องทำการแก้ไขควบคู่ไปกับการปรับแนวทางการพัฒนาประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงจำเป็นต้องเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงขึ้นกว่าในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 โดยมีลักษณะของการขยายตัวที่จะสนับสนุนการสร้างงาน การกระจายรายได้ การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบท และการรักษาคุณภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้มีโอกาสในการพัฒนาต่อเนื่องไปในอนาคตอย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาและข้อจำกัดสำคัญๆ ประกอบกับโอกาสของการพัฒนาที่คาดว่าประเทศไทย จะได้รับในอนาคตอันใกล้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญไว้ 2 ประการ คือ

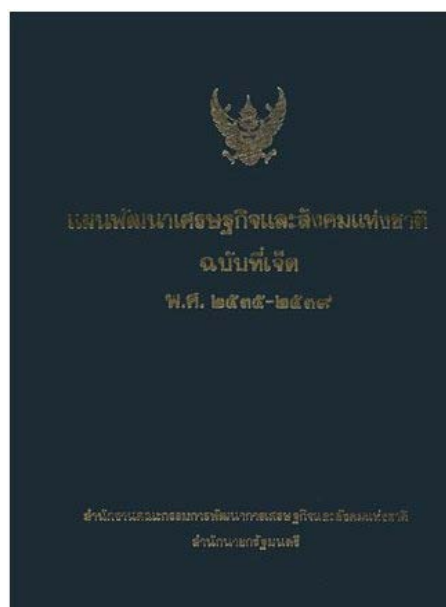
1. ทางด้านเศรษฐกิจ จะต้องรักษาระดับการขยายตัวให้ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 เพื่อรองรับกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานไม่น้อยกว่า 3.9 ล้านคน ทั้งนี้โดยเน้นลักษณะการขยายตัวที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจหลายด้านที่เกิดขึ้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5
2. ทางด้านสังคม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะมุ่งพัฒนาคุณภาพคนเพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า มีความสงบสุขเกิดความเป็นธรรม สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาประเทศส่วนรวม พร้อมๆ กับการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ วัฒนธรรมและค่านิยมอันดี และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในชนบทและในเมือง ให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน

นโยบายการพัฒนาด้านการสหกรณ์

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 รัฐบาลได้เน้นในเรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ดังนั้น ในฐานะที่สหกรณ์เป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาชนบทที่แท้จริง กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ดังนี้

1. ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ที่ตั้งอยู่แล้วให้มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งมั่นคงทั้งปริมาณธุรกิจและการเงิน ให้สามารถบริการสมาชิกได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง เน้นการดำเนินการในลักษณะเชื่อมโยงธุรกิจต่างๆ ของสหกรณ์ และร่วมมือประสานงานกันในขบวนการสหกรณ์
2. ส่งเสริมและปรับปรุงระบบการผลิตและการตลาดของสมาชิกสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งนี้โดยประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่น เพื่อให้สหกรณ์ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น เงินทุน วิชาการ บริการและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ในการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์
3. ส่งเสริมและช่วยเหลือสหกรณ์ให้มีองค์กรขั้นสูง หรือ องค์กรระดับชาติที่เข้มแข็งมั่นคง และมีประสิทธิภาพ ในด้านการศึกษาอบรมและเผยแพร่ทั้งด้านอุดมการณ์ หลักการ วิธีการ และด้านธุรกิจของสหกรณ์เพื่อให้ขบวนการสหกรณ์มีความสามารถที่จะค่อยๆ รับภาระจากรัฐบาลในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเองอย่างแท้จริงต่อไป
4. ส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ เป็นการขยายงานในด้านการจัดตั้งสหกรณ์เพิ่มขึ้น และขยายการรับสมาชิกเพิ่มในเขตของสหกรณ์เดิม

5. ส่งเสริมให้สหกรณ์มีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และชนบท โดยการให้การศึกษาอบรม กระตุ้นให้สมาชิกและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ และยึดมั่นในหลักการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และส่งเสริมสวัสดิการทางสังคม
6. ให้สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิก กลุ่มสตรี และกลุ่มเยาวชน ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมชนบท รวมทั้งส่งเสริมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและได้ ประโยชน์สูงสุด
7. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงเพื่อประกอบอาชีพ เกษตรกรรมในรูปแบบสหกรณ์ นิคม

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ 7 จะเน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาในเชิงปริมาณ คุณภาพ และ ความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไปเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน ดังนั้น รัฐได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ไว้ 3 ประการดังนี้

1. รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพ
2. การกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบท ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. เร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

ในแผนนี้รัฐบาลได้มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในแผนฯ นี้ โดยสรุปดังนี้

1. ให้การสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ โดยเน้นด้านการพัฒนาคุณภาพและขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์และสามารถให้บริการแก่สมาชิกอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่กรรมการ และสมาชิกของสหกรณ์โดยเฉพาะ ในด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินธุรกิจและบริการของสหกรณ์
2. ช่วยเหลือสหกรณ์ในการสร้างทรัพยากรของตนเอง

3. ช่วยเหลือสหกรณ์ในการสร้างบุคลากรมืออาชีพในด้านการจัดการ
4. กระตุ้นให้มีการพัฒนาผู้นำสหกรณ์ที่เสียสละและให้เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป โดยให้รางวัลในฐานะผู้นำดีเด่นและมีผลงานในฐานะผู้นำสหกรณ์
5. เสริมสร้างให้สหกรณ์ดำเนินการเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงด้านธุรกิจและบริการระหว่าง สหกรณ์รวมทั้งกับภาคเอกชนให้มากขึ้น
6. ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษา และมีการฝึกอบรมทางสหกรณ์
7. ให้ถือว่าสหกรณ์เป็นสถาบันของชุมชน จึงควรสนับสนุนให้สหกรณ์มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน โดยให้ความสำคัญแก่ข้อคิดเห็นของสหกรณ์ด้วย รวมทั้งควรวางแผนพัฒนาตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปสู่เบื้องบน

จากแผนการส่งเสริมการพัฒนาการสหกรณ์ซึ่งเป็นการขยายฐานการพัฒนาให้มีคุณภาพและยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 คือ สหกรณ์มีการพัฒนาคน และคุณภาพชีวิต เป็นการพัฒนารัพยากรมนุษย์ อีกทั้งยังมีการกระจายรายได้ไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท เนื่องจากสหกรณ์จัดตั้งขึ้นในชุมชนนั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มคนที่รวมตัวกัน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และช่วยลดปัญหาการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นก้าวแรกของการนำวิธีการใหม่ในการพัฒนาประเทศมาใช้เพื่อจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถบรรลุถึงสถานะอันพึงปรารถนาของคนไทยทั้งชาติ ในอนาคต การจัดทำแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ ได้เริ่มต้นจากการเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มสาขาอาชีพและภูมิภาคของประเทศเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การริเริ่มจัดทำแผนแทนการกำหนดแผนจากภาคราชการแต่เพียงฝ่ายเดียวอย่างแต่ก่อน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเปิดศักราชกระบวนการวางแผนที่เน้นสร้างความร่วมมือร่วมใจกันผนึกกำลังอย่างสมานฉันท์ของคนในชาติ

แนวคิดของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในอดีตได้ให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาได้มุ่งเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและการผลิตเพื่อการส่งออก โดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์มาใช้ขยายฐานการผลิตเพื่อสร้างรายได้และการมีงานทำ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และความเจริญทางด้านวัตถุที่มากขึ้น มิได้หมายความว่าคนไทยและสังคมไทยจะมีความสมบูรณ์พูนสุข มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดีงามและเรียบง่ายของสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนไปพร้อมๆ กับความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ และความไม่มั่นคงของครอบครัว ชุมชน และสังคม

การพัฒนาที่ท้าทายต่อการอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต คือ การพัฒนาคน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนไทยให้สามารถมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ที่จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคม และของชาติในที่สุด ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งเน้นหลักของการพัฒนาแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นการเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอีกต่อไป รวมทั้งการปรับเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากการแยกส่วนรายสาขาเศรษฐกิจหรือสังคมที่ขาดความเชื่อมโยงเกื้อกูลต่อกัน มาเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการเพื่อให้เป็นแผนพัฒนา ฯ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้คนไทยส่วนใหญ่ของประเทศอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม ช่วยแก้ปัญหาการพัฒนาที่ขาดความสมดุลคือ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนทั้งในด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา ให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การปกครอง
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความมั่นคงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนให้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มั่นคงและสมดุลเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาคุณภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม
4. เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

5. เพื่อปรับระบบบริหารจัดการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

แนวคิดและบทบาททางสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพของคน ในธุรกิจสหกรณ์นั้นสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบมีภาระทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในเวลาเดียวกัน ส่วนในการพัฒนาอันเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรวมถึงทรัพยากรในชุมชนก็เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สหกรณ์ก็มีบทบาทร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเฉพาะทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้าร่วมโครงการพัฒนาทั้งหมด 28 โครงการ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 27 โครงการ และอีก 1 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจำนวน 1 โครงการ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง

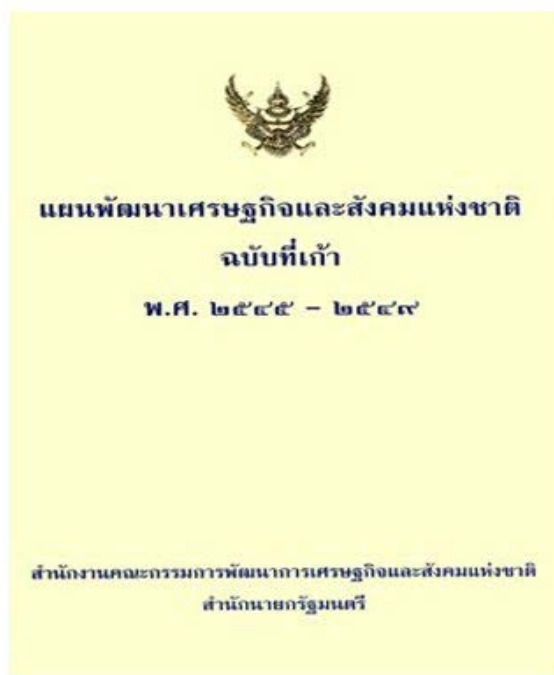
นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง ณ สถานีสูบน้ำบ้านโคกภูเว ต. พร่อน และสถานีสูบน้ำต่อหลัง ต. ไพรวัน อ. ตากใบ จ. นราธิวาส เมื่อวันที่ 9 และ 11 ตุลาคม 2535 สรุปความได้ว่าจะงานที่จะต้องดำเนินการมีอยู่ 2 ส่วน คือ งานด้านชลประทานซึ่งเป็นพื้นฐานของการแก้ปัญหา และ งานด้านกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อช่วยเหลือราษฎรในการประกอบอาชีพและการพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งนี้โครงการมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่โครงการโดยวิธีการสหกรณ์กล่าวคือตั้งกลุ่มตามระบบสหกรณ์แบบเสรีหรือการรวมกลุ่มแบบธรรมชาติ ตามการแยกพื้นที่เลี้ยงกุ้ง(ต้องใช้น้ำเค็ม) กับพื้นที่เพาะปลูก(ใช้น้ำจืด)
2. เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการอาชีพทำนาข้าวและนากุ้งในพื้นที่ฝั่งทะเล
3. เพื่อให้สหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้งภาครัฐราชการภาคเอกชนและกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ความรู้ด้านต่างๆ แก่เกษตรกรในพื้นที่
4. เพื่อลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการ

โครงการนี้เป็นโครงการใหม่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่จะเริ่มดำเนินการในปี 2540-2544 พื้นที่ดำเนินการ 3 จังหวัด คือ จ.นครศรีธรรมราช 9 อำเภอ จ.พัทลุง 1 อำเภอ และ จ.สงขลา 1 อำเภอ (ในปีแรกจะเน้นหนักที่ จ.นครศรีธรรมราชก่อนแล้วจึงขยายผล)

การดำเนินงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ จะเริ่มตั้งแต่การสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคม เพื่อปรับปรุงงานสหกรณ์ในพื้นที่เผยแพร่หลักการและวิธีการสหกรณ์ โครงการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างเกษตรกรและเอกชน สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์และเงินทุนหมุนเวียนให้กับสหกรณ์ผู้ไปดำเนินธุรกิจ นำสหกรณ์ในพื้นที่เข้าโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตการเกษตรของสถาบันเกษตรกรในด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายข้าว ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมของสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ ประสานงานนำผลการวิจัยของกรมประมงหรือภาคเอกชนมาส่งเสริมเกษตรกรผ่านสหกรณ์ในพื้นที่ แนะนำส่งเสริมอาชีพของสมาชิกตามแนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ โดยประสานงานกับกรมวิชาการเกษตรและประสานงานกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เพื่อแนะนำตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

คาดว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการในปี 2544 ราษฎรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่ารายละ 25,000 บาทต่อปี มีตลาดกลางผลผลิตที่ดำเนินงานโดยสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกเพื่อจัดการขายและรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตอย่างน้อย 3 แห่ง มีสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการประสานงานภาครัฐและเอกชนลดความขัดแย้งในการประกอบอาชีพร่วมกับอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

เนื่องจากแผนนี้เป็นแผนที่ได้ใช้แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ดีมีสุขของคนไทย” เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน 3 ด้านคือ สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างทุกคนให้เป็นคนดีพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี รวมทั้งระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสิ่งแวดล้อม

สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ส่งเสริมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูล มีความเอื้ออาทร มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

1. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน
2. เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก
3. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ
4. เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งตนเอง

ขบวนการสหกรณ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้เริ่มปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมือง แต่การจัดการพื้นที่ที่แยกส่วนการพัฒนาชนบทจากเมืองออกจากกันทำให้ขาดความเชื่อมโยงทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ ซึ่งโดยภาพรวมได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทกับในเมือง ซึ่งเป็นความไม่สมดุลของการพัฒนา สภาวะดังกล่าวทำให้เกิดความยากจนกับผู้อยู่ขาดโอกาสจึงเกิดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองซึ่งนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบท

สำหรับแผนฯ 9 นี้จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้มีการประสานระหว่างเมืองและชนบทให้สมดุลกัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นตามลำดับภายใต้ความมีเหตุผลและเกื้อกูลกันควบคู่การพัฒนา ส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งอันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาวแนวทางการพัฒนาแบ่งได้ดังนี้

1. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่
  - 1.1 พัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังคนในชุมชนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา แก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรากฐานที่มั่นคงของสังคมโดย ส่งเสริมการรวมตัวกันของชุมชนและประชาสังคม ค้นหาศักยภาพของชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และให้มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาโดยชุมชนร่วมกับภาคีการพัฒนา
  - 1.2 พัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ตามศักยภาพ ความพร้อมอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรม ค่านิยม และความต้องการของคนในสังคม โดยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของเมืองและชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และเสริมสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่

2. การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมืองภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม

2.1 เสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น ด้วยการนำหลักการแนวคิดกระบวนการสหกรณ์มาใช้ประโยชน์ โดยส่งเสริมให้คนยากจนรวมกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กรชุมชน สหกรณ์ เครือข่ายองค์กรชุมชน และเครือข่ายสหกรณ์ที่เข้มแข็ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้เกิดการร่วมคิด และแก้ไขปัญหาาร่วมกันควบคู่ไปกับการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ให้แก่คนยากจน ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งด้านการเกษตรและนอกภาคการเกษตรอย่างครบวงจร ทั้งการผลิตการแปรรูป และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.2 สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงการบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึงและสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดย

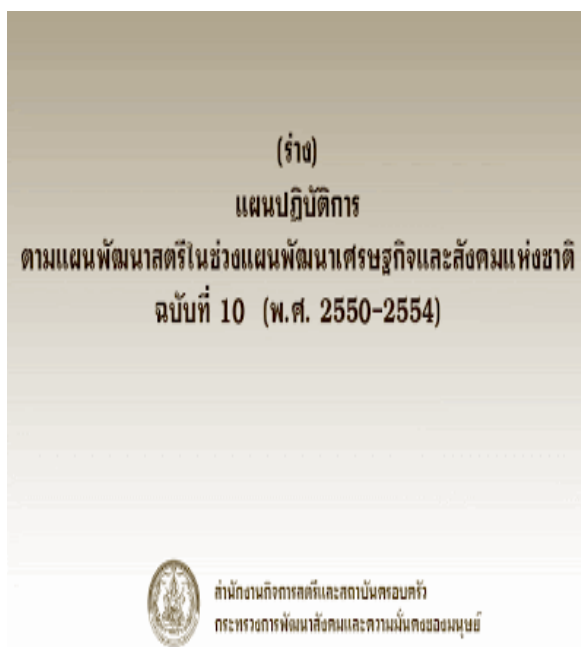
2.3 ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสแก่คนยากจน

2.4 ปฏิรูปกฎหมายและปรับปรุงกฎระเบียบให้คนจนได้รับโอกาสสิทธิความเสมอภาคและความเป็นธรรม

3. การพัฒนาความเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล

3.1 พัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง เพื่อกระจายการจ้างงานสู่พื้นที่ชนบทและลดการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่าแผนฯ 9 นั้นได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการนำสหกรณ์เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชนบท คนยากจน ในรูปแบบขององค์กรเครือข่าย การประสานความเข้าใจระหว่างภาครัฐและประชาชนดังหัวข้อต่างๆที่ได้นำเสนอไป แม้ว่าในหลายๆข้อจะไม่กล่าวโดยใช้ชื่อว่าสหกรณ์ หากแต่ว่าวิธีการเหล่านั้นเราสามารถนำหลักและวิธีการสหกรณ์เข้าไปปรับประยุกต์ใช้ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติต่อไปนั่นเอง

ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมี การเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและ แสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยั่งยืน ชุมชน เข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีพันทก

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- (1) พัฒนาค้นให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- (2) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม

- (3) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม
- (2) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน
- (3) เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม
- (4) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต

ผลิต

ตลาดแรงงาน และการลงทุน

- (5) เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและ การลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ
- (6) เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ
- (7) เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน

เป้าหมาย

- (1) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความ เข้มแข็งของชุมชน

(1.1) การพัฒนาคน

1) คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2) เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็น 60% ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน

3) อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

(1.2) การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

(2) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

(2.1) โครงสร้างเศรษฐกิจ สัดส่วนภาคเศรษฐกิจ ในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็น 75% ภายในปี 2554 และสัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 15% ภายในปี 2554

(2.2) เสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ย 3.0-3.5% ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกิน 50% และความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

(2.3) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% แรก ต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% ไม่เกิน 10 เท่าภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่า 40% ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

(3) เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

(3.1) รักษาความสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่า 33% และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า 18% ของพื้นที่ประเทศ รวมทั้งรักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่

(3.2) รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของคนไทย

(4) เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

(4.1) มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงาน ที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐราชการให้ได้ 10% ภายในปี 2554

(4.2) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทย ให้มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธีเพิ่มขึ้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม ดังนี้

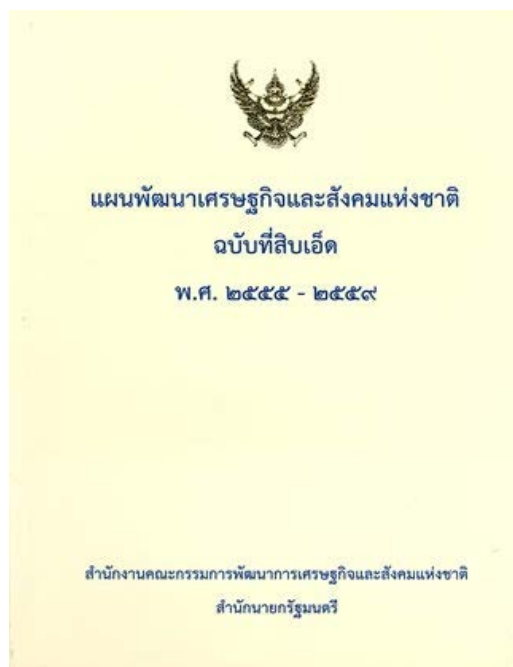
- (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
- (2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
- (3) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตและบริการ บนฐานการเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการจากองค์ความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม และการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดีด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- (5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ ต้องให้ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน

- (1) เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ
- (2) กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
- (3) เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
- (4) ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ
- (5) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ
- (6) สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

ป*

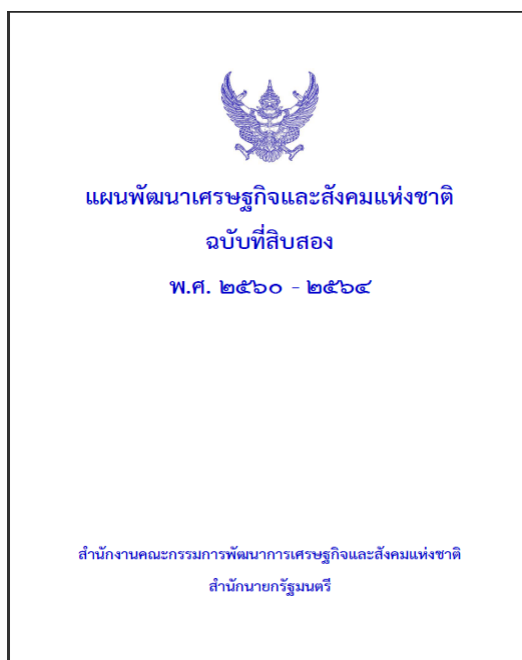
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ สังคมไทยได้อัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการ

พัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ "สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง"

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่ภารกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความ

มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ฉบับนี้ ประกอบด้วย 5 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ส่วนที่ 2 การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

- สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก
- สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง

คั่งและยั่งยืน

- ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ

และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

- ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- ยุทธศาสตร์ที่ 8 : การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 9 : การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- ยุทธศาสตร์ที่ 10 : ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ส่วนที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

อ้างอิง

<https://sites.google.com/site/karphathnasersthkicthiy/home/kar-phathna-sersthkic-chbab-thi1>

<https://www.iok2u.com/index.php/article/logistics-supply-chain/352-12-2560-2564>